

кримінально-правових норм. Очевидно, що проєкт КК суттєво відрізняється від КК України, оскільки відходить від низки стандартів кримінального права України, тому норми про кримінально-правову охорону сім'ї, дітей та вразливих осіб, запропоновані авторами проєкту КК, потребують додаткового фахового обговорення з метою їх удосконалення.

Література

1. Текст проєкту нового Кримінального кодексу України (станом на 18 лют. 2022 р.). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

УДК 343.58(043.2)

Майстро Д.М., здобувачка вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ» (СТ. 299 КК УКРАЇНИ)

З листопада 2021 року ст. 299 «Жорстоке поводження з тваринами» Кримінального кодексу України (далі – КК України) викладена в новій редакції. У чинній класифікації кримінальних правопорушень це діяння набуло значення злочину (ч. 1, 2 ст. 299 КК України – нетяжкий злочин; ч. 3, 4 ст. 299 КК України – тяжкий злочин) і була розширена об'єктивна сторона складу злочину проти тварин, оскільки набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив Європейського Союзу у сфері охорони тваринного та рослинного світу» (далі – Закон України № 1684-IX) від 15.07.2021 р. № 1684-IX [1]. Загалом це є позитивною новелою у кримінальному законодавстві щодо захисту тварин, тому що ще у 2013 р. Україна ратифікувала міжнародну Європейську конвенцію про захист домашніх тварин [2], проте за наступні декілька років її норми не були імплементовані у вітчизняне законодавство, зокрема у ст. 22 «Правила поводження з домашніми тваринами, що виключають жорстокість» Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» [3].

Об'єкт у складі злочину залишається без змін, тобто порушуються

моральні засади суспільства в частині гуманного ставлення до тварин, адже небезпека полягає у тому, що жорстокість, проявлена щодо тварин, стає нормою поведінки, поширюється і на взаємини з людьми, відіграє негативну роль у вихованні молоді.

Як уже вказувалося, об'єктивна сторона вказаного складу злочину зазнала чималих змін, тепер вона виражається у 4 формах: 1) порушення правил транспортування тварин, якщо такі дії призвели до тілесних ушкоджень, каліцтва чи загибелі тварини; 2) нацьковування тварин одна на одну, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів; 3) пропаганда, публічні заклики до вчинення дій, що мають ознаки жорстокого поводження з тваринами; 4) поширення матеріалів із закликами до вчинення таких дій.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 14-річного віку, оскільки Законом України № 1684-IX внесли зміни до ч. 2 ст. 22 КК України та доповнили словами і цифрами «жорстоке поводження з тваринами (стаття 299)».

Суб'єктивна сторона складу злочину характеризується умислом. При вчиненні злочину шляхом нацьковування тварин одна на одну хуліганські або корисливі мотиви визначені в законі як обов'язкові ознаки суб'єктивної сторони.

Кваліфікований вид жорстокого поводження з тваринами має місце, коли такі дії вчинені у присутності малолітнього чи неповнолітнього. Особливо кваліфікований вид злочину наявний, якщо відповідні дії, передбачені у диспозиції ч.ч. 1 або 2 ст. 299 КК України, вчинені: 1) з особливою жорстокістю; 2) щодо двох або більше тварин; 3) повторно; 4) групою осіб; 5) активним способом; 6) насильницькі дії щодо тварини, спрямовані на задоволення статевої пристрасті (раніше це діяння вважалося адміністративним правопорушенням). У диспозиції ч. 4 ст. 299 КК України передбачаються дії, передбачені в диспозиції ч. ч. 1, 2 або 3 цієї статті, вчинені: 1) з метою створення зображень, творів, кіно-, відео-, аудіопродукції; 2) збут чи поширення зображень, творів, кіно-, відео-, аудіопродукції, що пропагують жорстоке поводження з тваринами. Слід відмітити, що санкції за ч. 3 та ч. 4 ст. 299 КК України є однаковими, тобто у них передбачене покарання у виді позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією тварини, хоча, логічно, треба було збільшити покарання в санкції ч. 4 цієї статті.

Загалом, ч. 4 ст. 299 КК України вбачається недоцільною, а саме встановлена кримінальна відповідальність за збут чи поширення зображень, творів, кіно-, відео-, аудіопродукції, що пропагують жорстоке поводження з тваринами. Враховуючи, що твори (тексти, зображення, фільми, комп'ютерні програми, тощо), що пропагують жорстоке поводження з тваринами, вочевидь, можна віднести до творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, такі дії як збут або

розповсюдження вказаних предметів слід кваліфікувати за ч.ч. 1 або 2 ст. 300 «Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію» КК України.

Цікавим нововведенням щодо захисту тварин від жорстокого поводження, прийнятим відповідно до Закону України № 1684-IX є ч. 9 ст. 9 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» є заборона утримувати тварин певним особам, а саме:

– особам, на яких накладалося адміністративне стягнення або застосовувалися заходи впливу за вчинення правопорушення, пов'язаного з жорстоким поводженням з тваринами, – протягом року з дня набрання законної сили постановою про накладення адміністративного стягнення чи застосування заходів впливу;

– особам, які притягалися до кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами або були звільнені від кримінальної відповідальності та провадження у справі закрито за nereабілітуючими обставинами, або стосовно яких були застосовані примусові заходи медичного чи виховного характеру, – протягом 10 років з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду або рішенням про звільнення від кримінальної відповідальності та закриття провадження у справі за nereабілітуючими обставинами, або рішенням про застосування, продовження, зміну примусових заходів медичного чи виховного характеру. Але як саме ця заборона буде здійснюватися щодо таких осіб, із тексту Закону зрозуміти не уявляється можливим.

Всі зміни та доповнення, які вносяться до законодавства в цілому щодо захисту тварин, відповідають процесу впровадження європейських гуманних цінностей та стандартів по відношенню до тварин і їхнього добробуту. Це буде сприяти наближенню вітчизняного права до права Європейського Союзу, посиленню боротьби з жорстоким поводженням з тваринами.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив Європейського Союзу у сфері охорони тваринного та рослинного світу: Закон України від 15 лип. 2021 р. № 1684-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1684-20#Text>

2. Європейська конвенція про захист домашніх тварин: Конвенція від 13 лист. 1987 р., ратифікована Україною 18 вер. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15#Text

3. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лют. 2006 р. № 3447-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>